

Tytuł: Czy wprowadzenie pojenia, żywności uzupełniającej i dokarmiania wpływa na czas karmienia piersi? / Do introduction of fluids, complementary foods and supplementation influence breastfeeding duration

Słowa kluczowe: KARMIENIE PIERSI? ŻYWNOCIE UZUPEŁNIAJĄCA POJENIE MIESZANKA DOKARMIANIE CZAS TRWANIA KARMIENIA

Keywords: FLUIDS FOOD SUPPLEMENTATION COMPLEMENTARY FOODS BREASTFEEDING BREASTFEEDING DURATION

Autorzy:

Monika Łukowska-Rubik - Centrum Medyczne „Elazna” Sp. z o.o. w Warszawie, Centrum Nauki o Laktacji w Warszawie

Ewa Dmoch-Gajzlerska - Zakład Dydaktyki Ginekologiczno-Położniczej, Wydział Nauki o Zdrowiu, Warszawski Uniwersytet Medyczny

Streszczenie:

Cel pracy: W pracy analizowano przebieg karmienia piersi w 1. roku życia dzieci matek z problemami laktacyjnymi i niezgłaszanymi takich problemów.

Oceniano czas wprowadzenia pojenia, żywności uzupełniającej i mieszanki mlecznej oraz wpływ tych praktyk na czas trwania karmienia piersi.

Materiał i metody: Badanie było prowadzone od 2010 do 2014 r. w Warszawie. Włączono do niego 281 matek dzieci karmionych piersi przez dowolny czas. W okresie od 13. do 36. miesiąca po porodzie matki wypełniły ankietę z 34 pytań. Kobiety podzielono na 3 grupy A, B i K: w grupach A i B znalazły się matki z problemami w karmieniu, w grupie K – bez problemów.

Wyniki: Przeciętny czas wyliczonego karmienia piersi wynosił 5 mies., karmienia piersi ogółem – ok. 12 mies. W wieku 4 mies. i wcześniej pojenie otrzymało 26% niemowląt, żywności uzupełniającej – 17%. Mieszanka mleczna na stałe była włączana przeciętnie w wieku 5 mies., ale 45% niemowląt nigdy nie dostało mieszanki mlecznej w okresie karmienia piersi. Decyzję o podaniu mieszanki podejmowali najczęściej: matka (iloraz szans OR = 9), pediatra (OR = 5,4), neonatolog (OR = 4,5). Matki doświadczające trudności w karmieniu piersi częściej dokarmiły niemowlęta (63,2 i 52 vs 38%), średnio o 2 mies. wcześniej wprowadzały na stałe mieszankę mleczną oraz podawały większe jej objętości (117 i 92 vs 72 ml/dobę).

Wczesniejsze rozpoczęcie pojenia, podawania żywności uzupełniającej lub podawania mieszanki mlecznej skracało całkowity czas karmienia piersi (odpowiednio ryzyko względne HR = 0,8; 95% przedział ufności CI:0,71-0,9; p = 0,0004, HR = 0,65; 95% CI:0,52-0,82; p = 0,0004 i HR = 0,9; 95% CI:0,79-1,02; p = 0,04).

Wnioski: Praktyki żywieniowe, takie jak wprowadzanie pojenia, żywności uzupełniającej oraz dokarmiania niemowląt mieszanką, skracają czas karmienia piersi, dlatego nie powinno się ich rozpoczynać wcześniej, niż jest to uzasadnione względami

medycznymi czy rekomendacjami.

Czy?? matek rozpoczyna pojenie i podawanie posi??k??w uzupe??niaj??cych za wcze??nie. Do??wiadczenie problem??w z karmieniem zwi??zane jest z cz??stszym dokarmianiem mieszank?. O wprowadzeniu mieszanki decyduj?? najcz??ciej matki.

Abstract:

Aim: The breastfeeding course in the first year of life was analyzed in the study in mothers with and without breastfeeding problems. The time of the introduction of fluids, complementary foods and formula was assessed and also the influence of the above practices on breastfeeding duration.

Material and methods: The study was carried out in Warsaw between 2010 and 2014. There were 281 mothers of children in the age of 13 to 36 months included in the study after completing the questionnaire consisting of 34 questions. Mothers were assigned to three groups A, B and K: the groups A and B consisted of women with breastfeeding problems, the control group K was made of mothers without breastfeeding problems.

Results: The median time of exclusive breastfeeding duration was 5 months, the median total breastfeeding duration was 12 months. In the age of 4 months and earlier 26% of infants received fluids, 17% received complementary foods. Formula was introduced on permanent basis in the median age of 5 months, but 45% of infants have never received formula during breastfeeding. The decision to give formula was most often made by mother (odds ratio OR = 9), pediatrician (OR = 5.4), neonatologist (OR = 4.5). Mothers with breastfeeding problems in comparison to mothers without problems more frequently gave supplementation (63.2 and 52 vs 38%), on average 2 months earlier introduced formula on permanent basis and were giving bigger amounts (117 and 92 vs 72 ml/24 hours). Earlier introducing of fluids, complementary feeding, supplementing with formula shortened total breastfeeding duration (hazard ratio HR = 0.8; 95% CI:0.71-0.9, p = 0.0004, HR = 0.65; 95% CI:0.52-0.82, p = 0.0004 and HR = 0.9; 95% CI: 0.79-1.02, p = 0.04 respectively).

Conclusions: Feeding practices such as introducing fluids, complementary foods and formula shorten total breastfeeding duration, so they should not be started earlier than it is justified by medical reasons or recommendations. Some mothers introduce fluids and solids too early.

Lactation problems are connected with more frequent supplementation. Giving formula to an infant is most often mother's decision.